

OLIMPIADA DE LECTURĂ *LECTURA CA ABILITATE DE VIAȚĂ* – LAV
Etape națională
4 aprilie 2018

Secțiunea liceu – lector experimentat, nivelul 4 – clasele a XI-a și a XII-a

Înainte de a răspunde la cerințele formulate, citește cu atenție următoarele precizări:

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- În cazul subiectelor care presupun încadrarea într-o limită de rânduri, vei numerota fiecare rând pe care îl vei scrie.
- În cazul cerințelor în care limita maximă de rânduri este precizată, nu se vor lua în considerare rândurile excedentare.
- Timpul de lucru este de trei ore.

Citește cu atenție fiecare text, apoi cerințele și răspunde la fiecare dintre acestea.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

NEMURIRE

de Panos Karnezis

Apoi, într-o zi, a venit un vârtej de vânt. A băntuit prin vale ore în șir ca un cal orb, iar când praful s-a așezat, am văzut-o pe ea.

Mergea pe marginea drumului către sat și la început am crezut cu toții că era farsa unui miraj imposibil. Doar când a ajuns la primele case am bănuț că era reală, căci ținea într-o mână o umbrelă deschisă, iar în cealaltă o valiză din piele de capră, cu ținte de aramă.

— Veți trăi de-a pururi, ne spuse.

Purta o jachetă și o fustă de în care fuseseră albe înainte de iscarea bruscă a vârtejului de vânt. Ciorapi de nailon găuriți de mărcini atât de sus cât am îndrăznit să ne uităm, o pereche de pantofi galbeni, dintre care unuia îi lipsea un toc, iar peste ochiul stâng o bucată de cauciuc care-i dădea feței un aer hotărât de eremit pocăit. Lăsă jos valiza.

— Când mi-a spus, nici n-am crezut, pufni ea. Dar locul ăsta chiar e la capătul pământului.

— Miroși a flori, am spus noi.

Era după-amiază. Șopârle traversau drumul pentru a se ascunde în crăpăturile pereților de vizavi și copiii prinseră una. Mirosul florilor era în hainele ei, în părul ei; când ne-am lipit nasurile de pielea ei, l-am simțit și acolo, și am zis că îi curgea prin sânge și îi ieșea prin pori.

— E eau-de-cologne, explică ea.

Ne arată o sticlută cu un dop auriu, de forma fațadei cu coloane a unui Parthenon în miniatură, unde fete [...] dansau în jurul fântânii. Conținea esența de iasomie, spuse, și întotdeauna o purta cu ea. Pe cer era un singur nor.

— Ai mers mult pe jos.

— Până... spuse ea și arată cu mâna într-o direcție neclară. Acum o oră.

Copiii se jucau cu șopârle. O țineau de coadă și ea își arcuia trupul asemenea unui cârlig. l-am adus niște fructe de kumquat, dar ea spuse că sucul lor avea prea mult zahăr, i-am oferit roșcove, dar erau prea tari, și refuză băutura pe care i-am adus-o pentru că anasonul îi dădea coșmaruri. Se așeză pe valiză.

— Dați-mi doar apă.

Scoase din valiza din piele de capră un pachet de bețe de lemn. Și după ce ne-am trecut degetele peste lemnul lăcuit, am fost de acord că esența e superioară stejarului din care era făcut biroul de la primărie. Apoi, în vreme ce asambla bețele cu concentrarea unui bijutier, ne-am strâns și mai mulți și ne-am așezat cu toții privind-o, în afară de copilașii care se jucau cu șopârle.

— De ce chinuiesc biata făptură? întrebă ea.

— Ce ai pățit la ochi? am vrut noi să știm.

Ea mai scoase din valiza ei o cutie și ne spuse că la capătul burdufului de pânză era o lentilă care regla focalizarea, mațul acela de cauciuc cu bășică la un capăt era un declanșator flexibil, iar scopul aceluia vâl de văduvă din spate era ca negativul să nu fie ars de lumină. Înșurubă aparatul pe trepied și noi ne-am rezemat de ziduri, cu mâinile încrucișate la spate. Singurul lucru de care ne amintea echipamentul ei era teatrul de marionete și umbre de la serbarea hramului bisericii. l-am spus-o.

— Celălalt ochi al meu e aici înăuntru, spuse ea, lovind ușor cu palma aparatul.

Aparatul stătea pe picioarele lui din lemn, ca de păianjen. Parfumul ei ne făcea pe toți să ne simțim ca și cum sosisem într-un loc străin, astfel încât femeile noastre își acoperiră gurile ca să nu scoată un oftat, iar copiii începură să plângă de dor după satul nostru. Apoi noi, bărbații, ne-am pus de acord în tăcere că, de îndată ce vom putea strânge niște bani, o să cumpărăm destule iasomii cât să umplem fiecare stradă și o să le punem la rădăcină suficient compost și apă ca să crească și mai înalte decât salcâmi, pentru ca parfumul tare să ne ardă pentru totdeauna vintrele.

— Puneți-vă hainele de duminică, ne ceru ea.

În acea dimineață ne bărbieriserăm cu apă caldă și săpun de seu, femeile își pieptănaseră și pomădaseră părul și ne bătuserăm copiii până când acceptaseră să-și pună singura lor pereche de încălțări, pe care le purtară ca pe niște lanțuri tot drumul până la biserică. Era duminică. Soarele ardea fierbinte, iar chiparoșii întunecați din curtea bisericii stăteau drepti ca niște lumânări stinse. Ne-am înroșit. Nu voiam să recunoaștem în fața ei că eram atât de săraci, încât casele noastre erau mai murdare înăuntru decât pe dinafară, atât de murdare, încât ne ștergeam pantofii pe covorașele de la intrare când ieșeam în uliță.

— Le purtăm deja, am murmurat în cele din urmă.

— Ah.

Ne spuse că văzuse încoronări și nunți regale, că fusese de față la asasinarea unui faimos arhiduce și, printr-un noroc, aparatul ei de fotografiat prinsese momentul în care un dirijabil care ateriza luase foc.

— Ce e un dirijabil?

Nu mai auzisem niciodată vreuna dintre poveștile ei extraordinare, dar o credeam, pentru că în valiza ei de capră, înfășurate în pânză de bumbac și foi groase de pergament, avea plăcile fotografice cu care să le dovedească.

— E toată lumea aici?

— Câțiva bebeluși dorm.

— Cine vede de ei?

— Bunicile văd de ei.

— Cereți-le să-i aducă aici.

— Bine.

Nici nu trebuia să o întrebăm ca să știm că venise din capitalele țării. Ne dădeam seama de asta pentru că femeile noastre ceruseră deja ciorapi de nailon ca ai ei, dar nu-i găsiserăm în orașul în care ne-am dus să cumpărăm daruri [...]. Croitorii spusese că nailonul era o idee prostească și cine o pune în aplicare va da curând faliment și își va zbură creierii de găină, pentru că nailonul nu avea rezistență la întindere.

— De unde putem cumpăra nailon? întrebaserăm noi totuși.

— De unde trăiesc proștii: din capitală. [...]

Am trimis copiii să-i aducă pe cei bătrâni și pe cei foarte tineri. Ne-am ridicat în picioare și ea ne-a numărat, ne-a așezat pe rânduri, ne-a cerut să ne încheiem nasturii și, când am crezut că terminase, a spus:

— Avem nevoie de mese.

Dacă ar fi cerut pietrele de mormânt ale strămoșilor noștri, și pe acestea le-am fi scos din pământ, căci bandajul ei de la ochi avea acea autoritate de necontestat care împlânzește câinii turbați și transformă un mistreț pornit la atac într-un porc spinos care se rostogolește jucăuș. Ne-am repezit să aducem mesele din cafenea.

— N-am toată ziua la dispoziție, ne dojeni ea.

Chiar și copiii se supuseră poruncilor ei și se înșiruiră într-un rând drept, conform dorințelor ei. Băieții țineau în mâini mingi de fotbal făcute din beșici de bou umplute cu paie, săbii de lemn ale căror vârfuri ucigătoare le ascuțeau în fiecare zi și coifuri de carton cu panașuri făcute din coada mătăsoasă a calului de curse mort, în vreme ce fetele își legănav în brațe păpușile din cârpe, cu ochi de nasturi. Noi, adulții, eram în spatele lor, un rând în picioare și al doilea cocoțat pe mese, pentru ca aparatul să-i vadă pe toți. Noi, bărbații, ne-am îndreptat pentru ultima oară gulerele și ne-am netezit părul zburlit, în timp ce femeile noastre și-au strâns cât au putut sânii rotunzi ca luna sub puloverele lor negre, înainte de a-și ridica pruncii ca pe niște trofee, și apoi ne-am prins cu toții de mâini, am tras aer adânc în piept și ne-am ținut răsuflarea.

— Stați nemișcați.

Ea presăra niște pudră într-un vas mic, îl ridică deasupra capului, îl aprinse. Se văzu o fulgerare strălucitoare de lumină care îi sperie pe câinii și îi alungă de acolo, și se ridică un nor de fum acru care făcu să ne dea lacrimile.

Am spus:

— Vrem și noi una.

— Plăcile astea sunt scumpe.

Nu conta. Ne spusese de atâtea ori în acea zi că dacă cineva nu există în poză atunci nici nu exista cu adevărat și ne fermecase spunând că fotografia putea chiar învia morții. Am căutat pe sub saltele, ne-am sfâșiat pernele, am scotocit adânc în dulapuri după economii, am spart chiar și pușculițele copiilor noștri, știind că într-o bună zi ne vor ierta gestul nebunesc și, în cele din urmă, am adunat banii.

— Fă-ne să trăim pentru totdeauna, am cerut.

Mai dură doar un alt minut. Apoi ea își strânse aparatul, trepiedul lustruit din lemn de hiori, sticlele care conțineau ceea ce ea numea substanțele chimice de dezvoltat și, deschizându-și umbrela, ne ceru să o ajutăm la mașină. Am găsit mașina urmând umbra unui nor fugar și, după ce i-am schimbat roata, am urmărit-o plecând. Aproape că am plâns din nou, nu din cauza pudrei de iluminat, ci pentru că nu ne venea să credem ce norocoși eram, că aveam să trăim de-a pururi acum, într-o placă fotografică pe care avea să o înrămăm și să o agățăm pe peretele cafenelei pentru ca toată lumea să-și aducă aminte. Oh, da, acum eram la fel de nemuritori ca și parfumul ei de iasomie.

Traducere din limba engleză de Mirella Acsente

A. (2 puncte: 0,5 puncte pentru fiecare răspuns corect)

Scrie, pe foaia de concurs, litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. Obiectul a cărui formă amintește de un Parthenon este:

- a. cutia aparatului foto;
- b. dopul sticlei cu parfum;
- c. jacheta femeii;
- d. valiza femeii.

2. Parfumul femeii miroase a:

- a. fructe exotice;
- b. iasomie;
- c. praf;
- d. sânge.

3. Oamenii din sat se șterg pe picioare:

- a. când intră în casă;
- b. când ies pe uliță;
- c. înainte de a mânca;
- d. înainte de culcare.

4. După ce schimbă roata mașinii, bărbații sunt gata să plângă, deoarece:

- a. femeia pleacă;
- b. îi ustură ochii de la fum;
- c. și-au cheltuit economiile;
- d. vor fi nemuritori.

B. (4 puncte: 0,5 p. pentru fiecare idee plasată corect)

Stabilește ordinea următoarelor idei ale textului, apoi notează pe foaia de concurs doar cifrele corespunzătoare acestora, într-o casetă similară celei de mai jos:

--	--	--	--	--	--	--	--

- 1. Bărbații hotărâsc să cumpere și să sădească iasomie, când vor avea bani.
- 2. Femeia cere să fie aduși și bebelușii.
- 3. Femeia cere sătenilor să aducă mese.
- 4. Lumina îi sperie pe câini și aceștia fug.
- 5. Oamenii sparg pușculițele copiilor.
- 6. Satul pare a fi, în ochii femeii, la capătul lumii.
- 7. Sătenii se grupează pentru fotografie în funcție de anumite criterii.
- 8. Sătenii schimbă roata mașinii.

C. (12 puncte: 3 puncte pentru răspunsul corect la fiecare dintre cerințe)

Răspunde, pe foaia de concurs, formulând enunțuri, la fiecare dintre următoarele cerințe:

1. Precizează momentul zilei în care se desfășoară acțiunea.
2. Menționează o particularitate fizică a femeii, localizată la nivelul chipului.
3. Explică motivul pentru care copiilor li se face dor și încep să plângă.
4. În text, există următoarea secvență: „Ne spuse că văzuse încoronări și nunți regale, că fusese de față la asasinarea unui faimos arhiduce și, printr-un noroc, aparatul ei de fotografiat prinsese momentul în care un dirijabil care ateriza luase foc.” Prezintă semnificația secvenței, evidențiind unul dintre evenimentele la care a participat femeia, prin contextualizarea lui istorică.

D. (12 puncte)

Unul dintre prietenii tăi a postat pe Facebook următoarea afirmație: „*Nemurire* de Panos Karnezis – o povestire care, topind realul în fabulos, te convinge, din scurt, că nu există de fapt realitate și timp, ci doar impresie”.

Redactează un text de cel mult 30 de rânduri care să reprezinte răspunsul tău la această postare. În redactarea răspunsului tău, vei formula două argumente prin care să-ți susții poziția în raport cu afirmația dată, raportându-te și la finalul povestirii.

SUBIECTUL al II-lea

(20 de puncte)

Un ghid al anticariatelor în care te vei simți ca în Țara Minunilor

de Carla-Francesca Schoppel

Anticariatele sunt o casă alternativă a cărții asemănătoare bibliotecii și librăriei, de unde îți poți achiziționa tot felul de cărți la prețuri accesibile. Un avantaj al anticariatelor este că întotdeauna au câte o surpriză pentru cel care le trece pragul: ediții speciale, cărți bibliofile sau cine știe ce semnături și notițe rătăcite de personalități literare între pagini. Cam toate cărțile din anticariate au avut cel puțin un proprietar înainte de a ajunge pe raft, așa că odată cu achiziționarea cărții ai ocazia să împrumuți câte ceva din viețile anterioare ale volumului. Dacă tu însuși ai acasă cărți pe care nu le mai citești, dar care ai vrea să își găsească un cititor potrivit, poți oricând să le vinzi sau să le donezi. În felul ăsta, circuitul cărții nu se va încheia prea curând.

Uneori, proprietarii anticariatelor aleg locuri cu istorie pentru a găzdui teancurile de cărți, iar aceste clădiri ajung să rămână case de tranziție chiar și sute de ani. Aici sunt rulați nenumărați chiriași din hârtie, implicit o mulțime de cititori și căutători de comori. Vă propun să aruncăm un ochi la câteva dintre cele mai frumoase și vechi anticariate din lume. Să nu uităm totuși că în România tranzitul de cărți vechi sau puțin folosite încă există, iar anticarii noștri încă promit cele mai durabile prietenii.

Bertrand Bookstore, Lisabona, Portugalia

Anticariatul *Bertrand* a fost fondat în anul 1732. Din cauza unui cutremur care a afectat sediul inițial (și care l-a inspirat pe Voltaire să scrie *Candid*), anticariatul funcționează în actuala clădire abia din 1755. Renumit pentru evenimentele pe care le-a găzduit și personalitățile emblematice care i-au trecut pragul, anticariatul portughez a reușit să se extindă, lanțul *Bertrand* având în prezent 50 de magazine. Anticariatul se remarcă și din punct de vedere estetic, prin combinația de mobilă din lemn vechi și expunerea cărților pe pereții albi, totul într-o manieră care îmbină istoria cu tendințele contemporaneității. [...]

Shakespeare & Company, Paris, Franța

În anul 1951, George Whitman a deschis anticariatul ca un tribut pentru magazinul Sylviei Beach, fondat în 1919. Anticariatul a fost inaugurat tocmai la 400 de ani de la nașterea lui William Shakespeare și a avut câteva ocurențe în cultura populară, de la filmul lui Woody Allen, *Midnight in Paris*, la inspirația pentru *Portrait of a Bookstore as an Old Man*, un documentar din 2003 regizat de Benjamin Sutherland și Gonzague Pichelin. Magazinul are și un spațiu pentru lectură, fiind numit de proprietar o utopie socialistă mascată în librărie. Henry Miller a trecut pe aici. [...]

Antiquariat, Sibiu

Lângă Biserica Evanghelică, într-o clădire cu istorie, se află *Antiquariat*, o librărie al cărei nume trădează comorile dinăuntru. Când îi treci pragul ai putea cu ușurință să confunzi locul cu o bibliotecă. Aici vei găsi o mulțime de volume risipite într-un decor elegant, cu tapet original, iar cărțile de secol XVIII te vor convinge că aici poți să stai oricât pentru a face fel și fel de descoperiri cătunești.

Aldus, Brașov

Plasat în centrul istoric al orașului, anticariatul *Aldus* pare un veritabil strănepot al Bisericii Negre, lângă care și stă, parcă, dintotdeauna. O poartă mică te direcționează spre curte, iar de acolo cărțile vechi

și anticarii te vor purta printre legende de Brașovului și ale cărților vechi. Vei găsi o varietate de titluri, unele fiind adevărate obiecte de artă care conțin caligrafii uitate.

Ant'Art, București

Ant'Art este primul anticariat privat deschis după anii '90, iar cel din spatele ideii încă este cunoscut drept „Anticarul cu joben”. O mulțime de intelectuali și studenți au găsit aici titlurile fundamentale pentru cercetările lor la prețuri accesibile. Poreclit de cei mai mulți *Căbănuța*, anticariatul te surprinde prin dimensiunile lui schimbătoare, arătându-se ca un univers nesfârșit odată ce îi treci pragul. Proprietarul îți poate spune povestea cărților rare și a autografelor care au trecut pe aici de-a lungul timpului: Enescu, Verdi, Eliade, Ionescu etc.

Text preluat de pe <https://hyperliteratura.ro/un-ghid-al-anticariatelor/>

A. (8 puncte: 2 puncte pentru fiecare răspuns corect)

Formulează, sub formă de enunțuri, răspunsuri la fiecare dintre următoarele cerințe, prin valorificarea textului citat:

1. Menționează două aspecte care asigură prestigiul anticariatului *Bertrand*.
2. Precizează care sunt cele două producții cinematografice care s-au inspirat din realitățile unui anticariat celebru.
3. Explică în ce constă ineditul anticariatului *Ant'Art*.
4. Prezintă semnificația afirmației: „odată cu achiziționarea cărții ai ocazia să împrumuți câte ceva din viețile anterioare ale volumului.”

B. (12 puncte)

Crezi că decorul unui anticariat influențează vizitatorul? Motivează-ți răspunsul, într-un text de cel mult 20 de rânduri.

SUBIECTUL al III-lea

(10 puncte)

Se vor acorda câte 2 puncte pentru cerințele 1–3 și 3 puncte pentru cerința 4.

Privește cu atenție captura de ecran de mai jos, apoi răspunde, în enunțuri, la următoarele cerințe:

1. Menționează două modalități de a obține informații detaliate despre filmul prezentat, pe care le facilitează pagina web de mai jos.
2. Precizează un indicator al popularității filmului în rândul vizitatorilor site-ului.
3. Explică rolul pe care îl are informația privind premiile obținute de filmul prezentat.
4. Prezintă mesajul transmis de afișul filmului, valorificând sinopsisul.

